
Dr Urszula Terentowicz-Fotyga
Instytut Anglistyki, UMCS

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: Urszula Anna Terentowicz-Fotyga

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

- doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa. Wydział Humanistyczny UMCS, Lublin, 2003. Rozprawa: *Świat świadomości: wizje rzeczywistości w powieściach Virginii Woolf*. Promotor: prof. dr hab. Artur Blaim.
- Master of Arts in Cultural and Critical Studies, Birkbeck College, University of London, Londyn 2006.
- magister filologii angielskiej, Instytut Anglistyki, UMCS, Lublin, 1994.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

2003 – do dziś Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Anglistyki, adiunkt

1994 – 2003 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Instytut Anglistyki, asystent

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr. 65, poz. 595 ze zm.):

Semiotyka przestrzeni w tekstach XX i XXI wieku: topos, gatunek, metoda.

5. Omówienie osiągnięcia

5.1 Wprowadzenie

Semiotyka przestrzeni, rozumiana zarówno w kategoriach metodologicznych, jak i teoretycznych, stanowi zarówno oś, jak i element scalający różne aspekty mojej pracy badawczej, począwszy od pracy magisterskiej i rozprawy doktorskiej poświęconych twórczości Virginii Woolf, poprzez analizę współczesnych narracji w literaturze i filmie, aż po rozważania dotyczące pozycji wschodnioeuropejskiej humanistyki w globalnym przepływie wiedzy.

Wywodząca się z tradycji szkoły tartusko-moskiewskiej, a w szczególności z myśli Jurija Łotmana, semiotyka przestrzeni traktowana jest przeze mnie nie tylko jako wszechstronna metodologia, znajdującą zastosowanie w analizie bardzo różnych tekstów i zjawisk kultury, ale także jako interesujący punkt wyjścia do badania ewolucji procesów kulturowych. U Łotmana przestrzeń jest podstawą myślenia i doświadczenia ludzkiego, istotnym nośnikiem znaczeń i wartości, a

kategorie i relacje przestrzenne tworzą podstawę ramy konceptualnej jego semiotyki kultury. Łotman nie zakłada ścisłych granic dyscyplinarnych w nauce, postrzegając kulturę jako semiotyczne kontinuum, które należy badać jako złożoną całość, a język przestrzenny, dzięki kulturowemu, antropologicznemu wymiarowi, traktuje jako istotną podstawę dialogu różnych dyscyplin nauki.

Choć moją praktykę badawczą ukształtowało przede wszystkim literaturoznawstwo, od zawsze interesowało mnie poszerzanie pola badań i syntetyzowanie różnych obszarów i perspektyw w humanistyce. W trakcie studiów magisterskich, podjęłam indywidualny tok studiów, który umożliwił mi włączenie do programu zajęć kursów z kulturoznawstwa i antropologii kultury, byłam też słuchaczką na Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN w Warszawie. Po obronie doktoratu, w ramach urlopu naukowego, a następnie wychowawczego, podjęłam studia kulturoznawcze na Uniwersytecie Londyńskim (Birkbeck College, kierunek Culture and Criticism), które ukończyłam z wyróżnieniem. Kierunek Culture and Criticism ma charakter interdyscyplinarny; łączy brytyjską tradycję *cultural studies* z analizą literacką oraz refleksją teoretyczną i krytyczną. Jego ukończenie umożliwiło mi wyjście poza wąsko rozumiane literaturoznawstwo, w kierunku innych tekstów i zjawisk kultury, przyczyniając się do wypracowania własnej ścieżki badawczej, ale miało, jak sądzę, także tę wartość, że pozwoliło mi na bardziej krytyczne spojrzenie na pewne trendy i mody badawcze. Efektem tych rozważań jest cykl artykułów poświęconych refleksji teoretyczno-metodologicznej, przyszłości badań humanistycznych oraz miejscu Europy Wschodniej na mapie nauki światowej, które omawiam poniżej, w części zatytułowanej „Inne osiągnięcia”.

5.2 Rozwój autorskiej refleksji nad semiotyką przestrzeni

Monografia:

Semiotyka przestrzeni kobiecych w powieściach Virginii Woolf. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2006. (opublikowana wersja rozprawy doktorskiej)

Rozdział w monografii wieloautorskiej:

„The Politics of the Borderline: the Private, the Public and *Between...*” *Voyages Out, Voyages Home*, red. Jane de Gay i Marion Dell, Clemson (South Carolina): Clemson University Digital Press, 2010: 97-103.

W monograficznej książce *Semiotyka przestrzeni kobiecych w powieściach Virginii Woolf*, opartej na rozprawie doktorskiej, zajmowałam się specyfiką konstrukcji przestrzeni kobiecych w twórczości tej modernistycznej pisarki. Semiotyka przestrzeni stanowi w tej pracy przede wszystkim metodologię badania tekstu, traktowana jest jako kluczowa figura semantyczna powieści, silnie modelująca artystyczną wizję rzeczywistości. To podejście w dalszym ciągu jest mi bliskie i choć w

późniejszych pracach moje zainteresowania przesunęły się w stronę tekstów bardziej współczesnych oraz kwestii genologicznych, to pewne tematy i motywy przestrzenne, które organizowały moje odczytanie twórczości Woolf, takie jak toposy domu i miasta, relacja między przestrzenią realną a wyobrażoną, realnością a tekstualnością nadal pozostają w kręgu moich zainteresowań badawczych. Samej pisarce poświęciłam artykuł opublikowany w zbiorze *Voyages Out, Voyages Home* pod redakcją Jane de Gay i Marion Dell. Analizuję w nim ostatnią, proto-postmodernistyczną powieść Woolf, *Między Aktami*, w której zacieranie granic między przestrzeniami indywidualnymi, tworzy nową dla autorki koncepcję tożsamości, balansującą między modernistycznym poszukiwaniem esencji podmiotu, a postmodernistyczną akceptacją „ja” jako procesu.

Moje zainteresowania semiotyką przestrzeni oscylują wokół trzech zagadnień: **przestrzennych toposów**, w szczególności toposu domu i miasta, **typologii przestrzennych charakterystycznych dla określonej konwencji gatunkowej** w literaturze i filmie oraz **metodzie**, rozumianej zarówno jako semiotyczna metodologia badania przestrzeni w tekstach literackich i filmowych, jak również, w kontekście kulturoznawczym, jako metodologia badań miejskich. Dorobek przedstawiony jako osiągnięcie w procesie habilitacyjnym dzieli się na cztery zakresy tematyczne, poświęcone **przestrzennym aspektom postmodernistycznego kryzysu reprezentacji, konstrukcji światów w dyskursie uto/dystopijnym, wariantom toposu angielskiego *country house*** oraz refleksji nad **metodologią badań przestrzennych**.

5.3 Przestrzenne aspekty kryzysu reprezentacji we współczesnej powieści

Rozdziały w monografiach wieloautorskich:

„Meaning within and without the Real. Rushdie, Sebald and the Postmodern Liquidation of Reality.” *Structure and Uncertainty*, red. Ludmiła Gruszewska-Blaim i Artur Blaim, Lublin: UMCS, 2008: 31-46.

„The Impossible Self and the Poetics of the Urban Hyperreal in Zadie Smith’s *The Autograph Man*.” *Zadie Smith: Critical Essays*, red. Tracey L. Walters, New York: Lang, 2008: 57-72.

Artykuł w czasopiśmie recenzowanym:

„Unreal City to City of Referents: Urban Space in Contemporary London Novels.” *Journal of Narrative Theory* 39.3 Fall 2009. 305-329.

Artykułem sygnalizującym przesunięcie moich zainteresowań badawczych w stronę literatury współczesnej oraz genologicznych kontekstów konstrukcji przestrzennych jest „Meaning within and without the Real. Rushdie, Sebald and the Postmodern Liquidation of Reality,” w którym zajmuję się jednym z podstawowych konceptów postmodernistycznej teorii i literatury, określanym jako kryzys

reprezentacji. W artykule tym zestawiam dwie powieści, *Dzieci północy* Salmana Rushdiego z 1981 roku i *Austerlitz* W. G. Sebaldy z roku 2001, należące do gatunku metafikcji historiograficznej, które ilustrują istotny trend we współczesnej prozie. Semiotyczna analiza konstrukcji przestrzeni w obu powieściach, w tym toposu domu jako źródła tożsamości, staje się punktem wyjścia interpretacji, której celem jest uchwycenie różnic w konstrukcji rzeczywistości Rushdiego i Sebaldy i w efekcie ewolucji relacji między realnością a tekstualnością w historiograficznej metafikcji. W *Dzieciach północy* brak zakorzenionego przestrzennie „ja” leży u podstawy narracyjnej zabawy, która swobodnie kreuje wizje rzeczywistości podważając stabilność oficjalnej narracji historii. W *Austerlitz* zarówno narracje historyczne jak i materialność przestrzeni dają sposobność poszukiwania nieuchwytej, lecz nie nieistniejącej prawdy. Różnica ta odzwierciedla odmienne literackie i krytyczne uwarunkowania obu tekstów; *Dzieci północy*, to postkolonialna polemika z dyskursami centrum, podczas gdy *Austerlitz*, tekst o traumie holokaustu, przywołuje jedną z najbardziej „uświęconych” narracji kultury zachodniej. Jednak różnica ta wydaje się też wskazywać na bardziej ogólne zjawisko w ramach historiograficznej metafikcji i szerzej współczesnej prozy, określane jako przejście od postmodernizmu do post-postmodernizmu, a polegające na stopniowym odwróceniu od wizji „tekstu jako gry” i „rzeczywistości jako fikcji.”

W kolejnych dwóch artykułach konkluzje sformułowane w wyżej wymienionym artykule poddaję weryfikacji. Jednocześnie zawężam perspektywę, koncentrując się na toposie, który stanowi jeden z dwóch wiodących tematów mojej pracy badawczej – przestrzeni miasta.

Pierwszy ze wspomnianych artykułów, opublikowany w zbiorze esejów redagowanym przez Tracy Walters, był pierwszą naukową analizą powieści *Łowca autografów* Zadie Smith, dzięki czemu stał się tematem polemiki, między innymi w artykułach Philipa Tew i Tracey Parker opublikowanych w książce *Reading Zadie Smith: The First Decade and Beyond* (2013). Trend, na który wskazywałam zestawiając powieści Sebaldy i Rushdiego, w przypadku tekstu Smith można prześledzić w samej powieści. Zarówno w warstwie tematycznej, jak i kompozycyjnej, *Łowca autografów* oparty jest na wielowarstwowej zabawie pojęciami realności i tekstualności, fikcji i metafikcji, zabawie, która wyraźnie rozpada się na dwie części. Bo o ile Księga Pierwsza konstruuje rzeczywistość jako Baudrillardowskie symulakrum i swobodnie żongluje metafikcyjnymi technikami, o tyle Księga Druga interpretowana może być jako swoisty odwrót od metafikcyjnej gry i próba odzyskania poczucia tekstowej realności. Odwrót ten widoczny jest zarówno w parodystycznym użyciu technik metafikcyjnych, jak i w konstrukcji świata przedstawionego, w którym początkowy obraz miasta, ukazanego jako reprezentacja oderwana od materialności, globalna przestrzeń przemysłu

kulturowego, niezdolna do funkcjonowania jako ostoja pamięci kulturowej, stopniowo nabiera konkretności i realności.

W kolejnym artykule, zatytułowanym „Unreal City to City of Referents: Urban Space in Contemporary London Novels,” opublikowanym w *Journal of Narrative Theory*, tezę o poszukiwaniu dróg wyjścia z kryzysu reprezentacji w powieści miejskiej analizuję w nieco dłuższej perspektywie czasowej i w szerszym kontekście. Perspektywa ta wydaje mi się o tyle istotna, że topos miasta już na przełomie dziewiętnastego i dwudziestego wieku stał się jednym z najbardziej nośnych przestrzennych symboli kryzysu reprezentacji. Dziewiętnastowieczne „miasto realne,” industrialne, społecznie i kulturowo określone, realistycznie uchwycone, w modernizmie ustąpiło miejsca toposowi „miasta nierealnego,” niemożliwego do ogarnięcia rozumowego, przesyconego subiektywnymi, przelotnymi impresjami, chybotliwego, jak chybotliwe było doświadczenie współczesności. „Miasto nierealne” stworzyło niezwykle silny i zdumiewająco trwały wariant, który w literaturze postmodernistycznej został wzbogacony o nowe znaczenia. W cybermieście, czy mieście przepływów, twarda materialność miejskiej przestrzenności stała się jeszcze bardziej nieuchwytna, niestabilna i nieokreślona. Główna część artykułu poświęcona jest analizie powieści, które tę niereprezentowalność przestrzeni miejskiej czynią centralnym tematem i artystycznym zadaniem. Skupiając się na współczesnych reprezentacjach Londynu, omawiam różne wymiary i typy miejskiej nierealności oraz wynikające z nich różne sposoby pokonania kryzysu reprezentacji.

Podsumowanie

W omówionych artykułach przestrzeń traktowana jest jako *locus* i metafora kryzysu reprezentacji. Semiotyczna analiza przestrzeni pozwala na dość dokładne przyjrzenie się konstrukcji tekstowej realności, a w efekcie nakreślenie różnych wariantów i ujęć jednego z kluczowych wyznaczników współczesnej powieści, kryzysu reprezentacji. Topos miasta i przestrzenie konstruowane w historiograficznej metafikcji stanowią dobry pretekst i podstawę do takich rozważań ze względu na ich bliskie związki z kwestią niereprezentowalności. Omówione teksty potwierdzają sformułowaną w pierwszym artykule cyklu tezę o istotnej dla współczesnej prozy tendencji, polegającej na powrocie desygnatu i odwróceniu od wizji tekstu jako gry, dzięki której dychotomiczny podział powojennej prozy brytyjskiej na realistyczną i postmodernistyczną ulega coraz wyraźniejszemu zatarciu.

5.4 Konstrukcje rzeczywistości w dystopii, utopii i heterotopii

Rozdziały w monografiach wieloautorskich:

„On the Impossibility of Dystopia? *Children of Men* or the Apocalypse Now” *Imperfect Worlds and Dystopian Narratives in Contemporary Cinema*, red. Artur Blaim i Ludmiła Gruszewska-Blaim. Frankfurt am Main: Lang, 2011. 169-182.

„Visualizing the ‘Shadow World’: Dystopian Reality in the Film Adaptations of *Nineteen Eighty-Four*.” *Mediated Utopias: From Literature to Cinema*, red. Artur Blaim i Ludmiła Gruszewska-Blaim. Frankfurt am Main: Lang, 2014. 173-192.

„Heterotopia Eastern Europe. Warsaw and the Memory of/in the Ruins. *Spectres of Utopia*, red. Artur Blaim i Ludmiła Gruszewska-Blaim. Frankfurt am Main: Lang, 2012. 134-145.

„The City in 3D: Dystopian Past, Utopian Moment.” *(Im)perfection Subverted, Reloaded and Networked: Utopian Discourse across Media*, red. Barbara Klonowska, Zofia Kolbuszewska i Grzegorz Maziarczyk, Frankfurt am Main: Lang, 2015. 155-163.

Kolejny cykl poświęcony jest analizie konstrukcji rzeczywistości w dystopii, utopii i heterotopii. Pierwsze dwa artykuły cyklu analizują filmowe adaptacje literackich dystopii: powieści *Ludzkie dzieci* P. D. James oraz kanonicznego tekstu Geорга Orwella, *Rok 1984*. Analiza opartego na powieści James filmu Cuaróna stwarza okazję do zadania pytania o sposób konstruowania współczesnej dystopii oraz o techniki defamiliaryzacji, jakimi obecnie dynamizowany jest ten gatunek. Cuarón przywołuje wiele cech modelujących miejską dystopijność, bliższa analiza pokazuje jednak, że te modelowe cechy są w istotny sposób przedefiniowane, a film znacznie odbiega od literackiego pierwowzoru. Przyczyny tych zmian upatruję w trudności, na jakie napotykają twórcy współczesnych dystopii. Medialnie konstruowany obraz współczesności, przesiąknięty doniesieniami o zagrożeniach, tragediach i katastrofach, sprawia, że fikcyjne wizje „złego miejsca” nie wywierają zamierzonego efektu. Cuarón, jak pokazuję w analizie, mierzy się z kryzysem reprezentacji za pomocą metody, którą nazwałam podwójną defamiliaryzacją. Polega ona na stworzeniu dystansu wobec współczesności poprzez przeniesienie akcji do przyszłości, a następnie defamiliaryzacji tejże przyszłości poprzez podkreślenie jej podobieństwa do teraźniejszości.

Analiza adaptacji powieści Orwella także porusza kwestię środków, jakie wykorzystuje współczesna dystopia. Powracając do tekstu uznawanego za klasykę gatunku, identyfikuję cechy definiujące konstrukcję rzeczywistości dystopijnej, stawiając jednocześnie pytanie o ich medialną transferowalność. O ile oparta na konflikcie między systemem a jednostką budowa akcji, czy kontrastująca dystopijne miasto i przestrzeń natury konstrukcja przestrzeni są łatwe do odtworzenia w medium wizualnym, o tyle ideologiczny wymiar dystopii stanowi dla filmowców znacznie większe wyzwanie. Kluczowe dla Orwellowskiej wizji rzeczywistości dystopijnej uznaję kwestie interioryzacji oraz

języka, w którym znak oderwany zostaje od desygnatu, kategorie bardzo trudne do wyrażenia w medium filmowym. Analizując dwie różne adaptacje filmowe, z roku 1956 i 1984, pokazują, że sukces tej drugiej wynika ze znalezienia wizualnych ekwiwalentów dla pozornie niefilmowalnych aspektów dystopijnej wizji Orwella.

Kolejne dwa artykuły poświęcone są Warszawie i jej specyficznemu uwikłaniu w dyskurs utodystopijny. Jak sugeruję w jednym z artykułów omawianych w szóstej części Autoreferatu, praca neofilologa, funkcjonującego na skrzyżowaniu różnych światów kulturowych i badawczych, ułatwia obserwację zarówno kultury rodzimej, jak i obcej. Ze względu na swoją historię, Warszawa stanowi szczególnie interesujący materiał do badań semiotycznych, oferuje też ważki temat do rozważań utodystopijnych. Kwestie te w niewielkim stopniu obecne są jednak w międzynarodowych badaniach miejskich, stąd też podjęcie przeze mnie tematu semiotyki Warszawy, zarówno w omawianych poniżej artykułach, jak i w referatach wygłaszanych na międzynarodowych konferencjach utopijnych i miejskich.

W artykule „Heterotopia Eastern Europe. Warsaw and the Memory of/in the Ruins” analizuję jedno z ciekawszych miejsc współczesnej Warszawy, ulicę Próżną, jako model wschodnioeuropejskiej heterotopii. Jej specyfika stanowi moim zdaniem ciekawy kontrpunkt dla hotelu Bonawentury, traktowanego przez Fredrica Jamesona i Edwarda Soję, jako modelowa Foucauldiańska heterotopia. Ulica Próżna wydobywa z niejednoznacznego konceptu Michela Foucault nieco inne znaczenia niż te wskazywane przez Jamesona i Soję, tak jak współczesna Warszawa nadaje pojęciu miejskiego symulakrum zupełnie inny sens niż pozbawione historii Miasto Aniołów. Analizując Warszawę jako miasto pozbawione ciągłości pamięci kulturowej wpisanej w tkanę materialną, jako miasto postholokaustowe i postsocjalistyczne, staram się pokazać jej specyfikę, sugerując, iż zasługuje ona na baczniejszą uwagę w dyskusji o semiotyce współczesnej, (post)postmodernistycznej miejskiej przestrzenności i większe niż obecnie włączenie do międzynarodowych badań miejskich.

Kolejny artykuł powraca do utopijnych i dystopijnych narracji Warszawy analizując dwa współczesne para-dokumentalne filmy 3-D, *Miasto Ruin* i *Warszawa1935*. Oba odtwarzają nieistniejące już miasto z przeszłości, rekonstruując różne momenty jego historii, a narracje, które tworzą bardzo silnie ewokują i utrwalają utodystopijny dyskurs Warszawy. *Miasto Ruin*, rekonstruując krajobraz miasta z wiosny 1945 roku, ukazuje jego apokalipsę, *Warszawa1935* powraca do okresu przedwojennej świetności, tworząc jego selektywną, wyidealizowaną wizję. Interpretowane łącznie, przywołują strukturę klasycznej utopii, w której koszmarne wizje terażniejszości zderzona zostaje z obrazem utopijnej przyszłości lub „nie-miejsca”. Konwencja filmu paradokumentalnego ma kluczowe znaczenie tak dla konstrukcji, jak i odbioru tych filmów. Oba paradokumenty oparte zostały na niezwykle żmudnej pracy archiwalnej, a wpisany w ten gatunek

aspekt realności stanowić może odpowiedź na kryzys reprezentacji współczesnej utopii i dystopii, na który wskazywałam w poprzednich artykułach. Choć *Miasto Ruin*, jak przyznają jego twórcy, miało na celu stworzenie apokaliptycznej wizji dorównującej hollywoodzkim superprodukcjom, to w odróżnieniu od nich dokumentuje apokalipsę, która naprawdę się wydarzyła. Z kolei utopijny charakter *Warszawy1935*, dotyczy nie tylko wyidealizowanego obrazu miasta, ale także jego funkcji; projekt stanowi bowiem rodzaj wirtualnego szablonu, który może służyć do konstruowania alternatywnych wizji i narracji miasta.

Podsumowanie

Omówiony powyżej cykl artykułów poświęcony jest analizie semiotyki przestrzeni dystopijnej, a w szczególności dystopijnemu miastu. W artykułach tych punktem wyjścia jest przestrzeń konstruowana w ramach gatunku dystopii, rozważana łącznie z powiązanymi z nią konstrukcjami utopii i heterotopii. Identyfikując cechy definiujące rzeczywistość dystopijną, analizuję jak zmieniają się w zależności od medium (literatura, film). Interesuje mnie też specyfika wschodnioeuropejskiej przestrzennej semiotyzacji oraz to jak narracje uto-dystopijne rezonują ze znaczeniowością wpisaną w materialność tkanki miejskiej. Podobnie jak w artykułach pierwszego cyklu poruszam kwestię kryzysu reprezentacji we współczesnej dystopii i rozważam różne sposoby jego pokonania.

5.5 Metodologia badań przestrzennych

Redakcja monografii wieloautorskiej:

Space in Literature: Topos, Genre, Method. (w przygotowaniu, Lang, 2016)

Artykuł w czasopiśmie recenzowanym:

„Tożsamości miejskiej mobilności – w poszukiwaniu następcy *flâneura*.” *Kultura Współczesna* 2 (73)/2012, 25-38.

Recenzja:

„Matthew Beaumont and Gregory Dart: *Restless Cities*. London and New York.” *Literatur in Wissenschaft und Unterricht. Special Issue. London: Urban Space and Cultural Experience*, 2/3 2011, 210-216.

Trzeci cykl poświęcony jest kwestii metody w badaniach przestrzeni. Zarówno badania nad miastem, jak i badania uto-dystopijne mają charakter interdyscyplinarny, co stanowi inspirujące, lecz niepozbawione zagrożeń wyzwanie metodologiczne i teoretyczne. Kwestia ta jest tematem cyklu prac, z którego do oceny przedstawiam artykuł opublikowany w *Kulturze Współczesnej*. Redagowana przeze mnie książka *Space in Literature: Topos, Genre, Method* ukaże się nakładem wydawnictwa

Lang w pierwszej połowie 2016 roku i podobnie jak recenzja opublikowana w *Literatur in Wissenschaft und Unterricht* nie może być przedmiotem postępowania habilitacyjnego.

Artykuł „Tożsamości miejskiej mobilności – w poszukiwaniu następcy *flâneura*” rozwija refleksje, które przewijały się przez wcześniejsze analizy, a które dotyczyły relacji między tożsamością a doświadczeniem i konstrukcją przestrzeni. W Łotmanowskiej definicji semiosfery kwestia tożsamości ma znaczenie kluczowe, bo sensy i wartości semiotyzujące daną przestrzeń zawsze formułowane są z określonego punktu widzenia. W artykule zastanawiam się nad wąskim sprofilowaniem dyskusji o tożsamości w badaniach nad miastem. Symbolika miejskich podmiotowości zbudowana została przede wszystkim w oparciu o rytm ruchu pieszego; naczelnym miejskim bohaterem przez wiele dekad był *flâneur*. Główna część artykułu poświęcona jest analizie postaci osadzonych w różnych przestrzeniach i typach miejskiej mobilności - wspomnianych w tytule następców *flâneura*, postaci, które pozwalają poszerzyć pole badań nad miejską tożsamością. Jednak równie istotne są wnioski formułowane przy okazji refleksji nad zaskakującą trwałością tej miejskiej figury. *Flâneur* stanowi bowiem swoisty testament żywotności perspektywy interdyscyplinarnej; figurą tą posługują się urbaniści, geografowie, historycy, socjologowie, antropologowie, kulturoznawcy, filozofowie i literaturoznawcy, na różne sposoby dostosowując ją do własnych potrzeb, języków i koncepcji. Znaczenie figury *flâneura* wskazuje na ogromną rolę i potrzebę nośnych, spajających metafor w badaniach interdyscyplinarnych. Metafory te, wędrując między dyscyplinami i językami badawczymi, łączą je, tworzą wspólne ścieżki myślenia, spinają różne podejścia i teorie w większe klamry tematyczne. Ale *flâneur* wskazuje na jeszcze jeden fakt kluczowy dla interdyscyplinarnych badań przestrzennych – na istotną rolę literatury i literaturoznawstwa. Nie bez znaczenia dla płodności interdyscyplinarnych peregrynacji *flâneura* jest fakt, iż narodził się on w tekście literackim, dzięki czemu zyskał wyjściową ulotność i niejednoznaczność, umożliwiającą późniejsze lawinowe mnożenie znaczeń. Ta przydatność literatury zauważalna jest też w badaniach miejskiej mobilności, która do niedawna zaniedbywana była przez dyskurs naukowy. W odróżnieniu od niego, literatura stworzyła ogromny rezerwuar tożsamości miejskich mobilności, po które interdyscyplinarne badania miejskie mogą teraz sięgać.

Podsumowanie

Zapoczątkowany omówionym artykułem cykl badań porusza kwestię metody badań przestrzennych z perspektywy literaturoznawczej i interdyscyplinarnej. Poza omówionym artykułem, przygotowywaną obecnie do druku książką poświęconą przestrzeni w literaturze oraz recenzji wskazującej na zalety i zagrożenia interdyscyplinarnych, kulturowych badań nad miastem, badania te zakładają powołanie

grupy badawczej na Wydziale Humanistycznym UMCS, której celem będzie rozwijanie i konsolidacja semiotycznych badań przestrzeni, jak również popularyzacja teorii Łotmana w ramach zwrotu spacjalnego w humanistyce angielskiego obszaru językowego (ostatniemu z tych celów służą też prace z cyklu „Przemiany współczesnej humanistyki” omawiane w części „Inne osiągnięcia”).

5.6 Gatunkowe uwarunkowania toposu angielskiego *country house*

Monografia:

Dreams, Nightmares and Empty Signifiers: The English Country House in the Contemporary Novel. Frankfurt am Main: Lang, 2015.

Rozdział w monografii wieloautorskiej:

„Competing Genres in the English Country House. *The Little Stranger* by Sarah Waters.” *Expanding the Gothic Canon: Studies in Literature, Film and New Media*, red. Anna Kędra-Kardela i Andrzej Sławomir Kowalczyk. Frankfurt am Main: Lang, 2014. 173-192. (rozszerzona wersja 4 rozdziału książki)

Monograficzna książka *Dreams, Nightmares and Empty Signifiers: The English Country House in the Contemporary Novel* wpisuje się w cykl rozważań dotyczących relacji między konstrukcją przestrzeni a artystyczno-ideologicznymi kodyfikacjami charakteryzującymi określone konwencje gatunkowe (omawiane wcześniej w odniesieniu do historiograficznej metafikcji i dystopii). Studium poświęcone jest reprezentacjom angielskiego *country house* w Thatcherowskiej i po-Thatcherowskiej powieści.¹ *Country house* jest jednym z najbardziej charakterystycznych symboli w angielskiej kulturze, obecnym w jej krajobrazie i sztuce już od epoki renesansu. Rosnące zainteresowanie tym toposem, zarówno w filmie, jak i literaturze zaobserwować można od lat osiemdziesiątych, a o tym, iż stanowi on niezwykle istotny element narodowej pamięci, narracji i auto-reprezentacji świadczą zarówno prestiżowe nagrody literackie, jak i popularność, czy wręcz kultowy status poświęconych mu filmów, programów i seriali telewizyjnych, by wymienić choćby *Downton Abbey*. Mimo popularności toposu *country house* we współczesnej powieści, nie ma studium, które poświęcone byłoby temu tematowi. Książkowe opracowania dotyczą wcześniejszych okresów - od średniowiecza do lat pięćdziesiątych, a współczesne reprezentacje, bardzo wybiórczo zresztą potraktowane, omawiane są jedynie w kilku artykułach. Książka *Dreams, Nightmares and Empty Signifiers: The English Country House in the Contemporary Novel* porusza się więc po relatywnie niezbadanym obszarze, kontynuując wcześniejsze prace w sensie chronologicznym, lecz proponując nową perspektywę interpretacyjną.

¹ Ze względu na bardzo odmienne historyczne, społeczne i kulturowe konteksty angielskiego *country house* i polskiego dworku, pałacu, czy rezydencji, angielski termin pozostawiam bez tłumaczenia.

Nowatorski charakter pracy polega na skonstruowaniu ramy badawczej, która pozwala uwzględnić różne reprezentacje toposu *country house*, osadzone w odmiennych tradycjach gatunkowych, które dotychczas albo analizowane były odrębnie, albo całkowicie pomijane. Jednym z celów pracy było rozszerzenie rozumienia literackiej tradycji *country house* oraz pokazanie, że topos ten, semiotycznie niezwykle bogaty, niesie różne, często sprzeczne znaczenia, bardziej złożone niżby sugerowała to obecna, mocno politycznie i ideologicznie spolaryzowana, debata.

W książce analiza współczesnych literackich reprezentacji *country house* osadzona jest w szerszym kontekście semiotycznym, uwzględniającym ewolucję znaczeń tego toposu. W pierwszej części Wstępu zwracam uwagę na niejednoznaczność podstawowych pojęć, takich jak *country house* i *country-house novel*. To pierwsze, choć zawsze trudne do zdefiniowania, stało się szczególnie problematyczne w wieku dwudziestym. W pracy omawiam pokrótce społeczne, gospodarcze i polityczne przemiany ostatnich stu pięćdziesięciu lat oraz ich wpływ na symboliczną funkcję i znaczenie *country house*. Konkluduję, że po semiotycznym kryzysie połowy XX wieku, topos ten niezwykle wzbogacił swoje znaczenia, odzwierciedlając z jednej strony złożony charakter współczesnej rzeczywistości, a z drugiej zawilgości postmodernistycznej debaty. Biorąc pod uwagę różne definicje *country house*, nakreśliłam trzy odrębne, choć powiązane ze sobą aspekty znaczeń, odzwierciedlające jego różne funkcje - *country house* jak dom, jako centrum i symbol wspólnoty (zarówno lokalnej, jak i narodowej) oraz jako *locus* pamięci różnych konwencji i odmian gatunkowych. Tak zarysowana perspektywa umożliwiła analityczne uwzględnienie różnych, często sprzecznych znaczeń w nowy sposób; pozwala pokazać, że *country house* skupia cechy tradycyjnie uważane za odrębne, wręcz sprzeczne: przestrzeni prywatnej i publicznej, rodziny i społeczeństwa, natury i cywilizacji, sztuki i rolnictwa, widowiskowości i praktyczności. *Country house* może symbolizować tak lokalną społeczność, jak i cały naród, tak rodzinę, jak i klasę rządzącą, domową prywatność i imperialne struktury władzy.

Pojęciem, które miało kluczowe znaczenie dla kształtowania i definiowania tradycji literackiej jest *country-house novel*. Choć powszechnie używane, zarówno w literaturze popularnej, jak i w analizach naukowych, pojęcie to nie zostało nigdy zdefiniowane. Znaczenia implikowane przez takich badaczy jak John J. Su, czy Clara Tuite są nie tylko dość ogólne, ale przede wszystkim proponują bardzo selektywne rozumienie całej tradycji, czego odzwierciedleniem jest ograniczona liczba tekstów wymienianych i analizowanych tak przez tych, jak i innych krytyków. To ograniczenie materiału analizowanego w ramach tradycji *country house* jest, jak wskazuję we Wstępie, w dużej mierze odbiciem wąsko zarysowanej ramy interpretacyjnej, skupionej na związkach *country house* z

konserwatywną ideologią i nostalgicznymi idealizacjami przeszłości. Wychodząc od analizy współczesnego kontekstu politycznego i ideologicznego, krytycy koncentrują się na estetyce nostalgii, tęsknocie za imperialną Anglią i widzą w tym toposie przede wszystkim symbol tradycji i dziedzictwa narodowego, wyobrażony *locus* angielskiej tożsamości.

Zaproponowana w studium rama interpretacyjna rozszerza zakres badań, udowadniając, że nostalgiczne idealizacje stanowią jeden z trendów tej tradycji, który należy rozpatrywać łącznie z innymi, bardziej ambiwalentnymi obrazami patrycjuszowskiej rzeczywistości. Zaproponowana przeze mnie perspektywa badawcza skupia się na różnych wariantach toposu *country house*, konstruowanych w charakterystycznych dla tej tradycji konwencjach gatunkowych. Główny nacisk położony jest na powieść obyczajową (*novel of manners*), powieść gotycką i postmodernistyczną metafikcję, ale omawiane są także toposy konstruowane w powieści sensacyjnej i detektywistycznej. Każdy z tych gatunków reprezentuje inny system artystyczno-ideologicznych kodyfikacji i w efekcie tworzy zupełnie odmienny wariant toposu *country house*.

W dotychczasowych badaniach ani powieść gotycka, ani postmodernistyczna metafikcja nie były analizowane jako część wspólnej tradycji z *country-house novel*. W zaproponowanej przeze mnie interpretacji powieść gotycka traktowana jest jako ważna anty-narracja, kwestionująca, ale i uzupełniająca nostalgiczne idealizacje zakorzenione w normatywnym etosie powieści obyczajowej. Te dwie konwencje niosą kontrastowo odmienne artystyczne języki, ikonografie i struktury wartości, które, rozważane łącznie, oddają to, co Mark Girouard nazwał niepokojącą dwoistością *country house*. Jednocześnie, jak pokazuję w książce, te odmienne języki zawsze pozostawały w dialogu, który stanowi jedno z ciekawszych i najbardziej produktywnych napięć we współczesnej powieści wpisującej się w tę tradycję.

Dialog kontrastujących języków i ikonografii ewoluował dzięki „udomowieniu” powieści gotyckiej oraz pojawieniu się powieści sensacyjnej i detektywistycznej. Ta ostatnia w moim studium traktowana jest jako ważne ogniwo między tradycyjnymi znaczeniami *country house*, a tymi konstruowanymi w postmodernistycznej metafikcji. W powieści detektywistycznej „złotego wieku” topos *country house* traci wiele ze swoich tradycyjnych znaczeń i związków historycznych, ekonomicznych i kulturowych. Przeradza się w wariant, który nazwałam „dużym wiejskim domem” (*big house in the country*), a który spośród toposów obecnych w literaturze pierwszej połowy dwudziestego wieku najpełniej odzwierciedla zmieniającą się sytuację patrycjuszowskiej rzeczywistości. *Country house* w powieści detektywistycznej ukazywany jest jako sztuczna, społecznie i kulturowo odizolowana, wyabstrahowana, przestrzeń, w której rozgrywa się detektywistyczna gra

porozów. Aspekt teatralnej sztuczności, oderwanie od określonego kontekstu historycznego, społecznego i kulturowego, okazały się szczególnie atrakcyjne dla postmodernistycznej powieści dialogującej z tradycją *country house*. Jak pokazuję w pracy, intertekstualne, metafikcyjne techniki traktują tę przestrzeń jako metaforę i *locus* kryzysu reprezentacji. Celebrowany jako mit i demaskowany jako ułuda, *country house* staje się w tych powieściach przyczynkiem do refleksji nad społecznie konstruowanym charakterem wielkich narracji oraz problematyczną relacją między rzeczywistością a reprezentacją.

Trzy kluczowe toposy, zdefiniowane w tytule pracy jako sny, koszmary i puste *signifiant*,² analizowane są jako odmienne, ale pozostające ze sobą w stałym dialogu warianty reprezentacji *country house*. Choć analiza skupia się na narracjach końca XX i początku XXI wieku, to sytuuje je w szerszym kontekście semiotycznym wynikającym z dialogu współczesnej powieści z pamięcią kulturową. Książka rozwija się więc niejako dwutorowo i spełnia podwójne zadanie - analizując współczesne narracje, identyfikuje tematy i motywy istotne dla całej tradycji; koncentrując się na Thatcherowskiej i po-Thatcherowskiej powieści, kreśli ewolucję toposu *country house* od momentu jego pojawienia się w powieści obyczajowej Jane Austen. Ta perspektywa badawcza i sformułowane w książce konkluzje mają dzięki temu znacznie szersze zastosowanie; mogą być wykorzystane zarówno w analizie wcześniejszych tekstów literackich, jak i reprezentacji *country house* w innych mediach, co w moim przekonaniu stanowi największą wartość pracy. Planowana kontynuacja książki będzie miała na celu zastosowanie zaproponowanej typologii w analizie tekstów kultury popularnej: programów i seriali telewizyjnych, filmów oraz adaptacji klasyki literatury.

6. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Na „Inne osiągnięcia” składa się cykl publikacji zatytułowany „Przemiany współczesnej humanistyki oraz granice badań literaturoznawczych” składający się z 7 publikacji, ujętych w dwa zakresy tematyczne.

6.1 Przemiany współczesnej humanistyki

Artykuł w publikacji internetowej:

“The Great Divide over Culture and Politics: Cultural Studies and Semiotics of Culture”- internetowa publikacja *Cultural Studies Now*. London: Centre for Cultural Studies Research, University of East London, 2007.

² Za tłumaczem *Mitologii* Rolanda Barthesa, Adamem Dziadkiem, pozostawiam ten termin w brzmieniu oryginalnym.

Rozdziały w monografiach wieloautorskich:

„The ‘Cultural Turn’ and the Changing Face of the Humanities in Poland,” *Crossroads in Literature and Culture*, red. J. Fabiszak et. al., Springer-Verlag, 2013, 519-530.

„Strefa cienia. Europa Wschodnia i ideologie akademii.” *Humanistyka (pół)peryferii*, red. K. Abriszewski, A.F. Kola, J. Kowalewski, Olsztyn, Toruń: Forum Humanistyczne (w druku, 2016).

„The Great Divide over Culture and Politics: Cultural Studies and Semiotics of Culture” poświęcony jest porównaniu dwóch szkół badań kulturowych: *cultural studies* wywodzącej się z tradycji szkoły Birmingham oraz semiotyce kultury szkoły tartusko-moskiewskiej. Zastanawiając się nad różnicami w ich podejściu do badań kultury porównuję różne warunki ich powstania oraz wskazuję pola, w których mogłyby być dla siebie inspirujące.

Kolejne dwa artykuły traktują o trendach rozwoju współczesnej humanistyki biorąc pod uwagę specyfikę nauki wschodnioeuropejskiej. „The Cultural Turn and the Changing Face of the Humanities in Poland” poświęcony jest wpływowi badań kulturoznawczych na współczesną humanistykę. W artykule twierdzą, że obecny kryzys metody *cultural studies* może być cenną lekcją dla zmieniającej się humanistyki w naszej części Europy. Rozważam kwestie rozbieżności między założeniami twórców szkoły z Birmingham a późniejszym jej rozwojem, szczególnie instytucjonalnym. Choć założenia twórców szkoły zakładały poszerzenie pola badań, praktyka badawcza utrwaliła raczej myślenie binarne w kategoriach tekstu i kontekstu, poetyki i polityki, literatury wysokiej i popularnej, analizy ściśle literaturoznawczej i kwestii tożsamości definiowanych w ramach triady rasy-klasy-gender. Pokonanie tego binarnego myślenia i wypracowanie metod pozwalających te różne aspekty łączyć, jak sugeruję w konkluzji, jest jednym z kluczowych zadań dla współczesnej humanistyki.

Do kwestii rozwoju wschodnioeuropejskiej humanistyki powracam w artykule „Strefa cienia. Europa Wschodnia i ideologie akademii” złożonym do publikacji w tomiku poświęconym humanistyce (pół)peryferii. W artykule punktem wyjścia do rozważań o miejscu wschodnioeuropejskiej nauki w ramach globalnego przepływu wiedzy jest porównanie dwóch perspektyw: semiotyki przestrzeni Jurija Łotmana i teorii systemów-światów Immanuela Wallersteina, socjologa inspirującego komparatystykę literacką i kulturową. Łączy ich to, że opierają analizę dynamiki procesów ekonomicznych i kulturowych na relacji między centrum i peryferią, różni odmienna percepcja tej relacji. Różnice wynikają z pewnością z odmienności dyscyplin obu badaczy, ale także z innych doświadczeń kulturowych cechujących Europę Wschodnią i Zachodnią, które, jak sądzę, nie zostały w

pełni zrozumiane na Zachodzie, ale także, co dziwniejsze, nie zostały w pełni wyartykułowane, czy wyeksploatowane przez badaczy z Europy Wschodniej. Odmienność dotyczy całej gamy zjawisk, które leżą u podstawy aparatu pojęciowego współczesnych badań kulturowych, czy szerzej tak zwanej „teorii”: począwszy od najbardziej oczywistych, dotyczących odmiennych asocjacji związanych z pojęciami lewicy i prawicy, marksizmu i relacji klasowych, poprzez kwestie upolitycznienia i ideologicznego zaangażowania nauki, a kończąc na bardziej ogólnych pytaniach o relacje między sferą prywatną i publiczną oraz o doświadczenie tożsamości i ludzkiej sprawczości. Posługując się kategoriami Łotmanowskimi można powiedzieć, że dynamika semiosfery zachodniej nauki rozwija się obecnie w napięciu między centrowym dyskursem kapitalizmu a jego zewnętrznymi oraz wewnętrznymi peryferiami: byłymi koloniami oraz mniejszościami rasowymi, płciowymi i seksualnymi. Idąc dalej za Łotmanem należy uznać, że peryferie te stopniowo przejmują pozycję w centrum, czego znakiem jest rosnące znaczenie badań feministycznych, *queer* i postkolonialnych w ramach zachodniej akademii. W ramach tak definiowanych kategorii, Europa Wschodnia nie jest ani centrum ani peryferią, lecz strefą cienia, nie jest ani tożsama z centrum, ani nie jest „dogodnym obcym”. W tej sytuacji konieczne jest, jak postuluję w artykule, lepsze wyartykułowanie odmienności perspektywy naszej części Europy w odniesieniu do dyskursów dominujących, tak jak zrobiły to wcześniej peryferie pozaeuropejskie w ramach badań postkolonialnych, bo tylko tak rozumiany dialog ma szansę wpisania wschodnioeuropejskiej nauki w humanistyczny dyskurs nauki światowej.

6.2 Granice badań literaturoznawczych

Rozdziały w monografiach wieloautorskich:

„Trespassing Literature. Reading Hannah Green’s *I Never Promised You a Rose Garden*.” *Texts of Literature. Texts of Culture*, red. Ludmiła Gruszewska-Blaim i Artur Blaim, Lublin: UMCS, 2005. 135-150.

„The Canons and the Logic of Exclusion in Literary and Cultural Studies” *Canon (Un)bound*, red. Jadwiga Węgrodzka, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2011. 15-24.

„Lost in Austen ? The Afterlife of the Literary Classic.” *The Lives of Texts: Exploring the Metaphor*, red. Katarzyna Pisarska i Andrzej Sławomir Kowalczyk, Cambridge Scholar, 2013.

„From Character to Identity ... and back?” *Characters in Literary Fictions*, red. Jadwiga Węgrodzka. Frankfurt am Main: Lang, 2015. 7-24. (współautorstwo z Jadwigą Węgrodzką).

Kolejna seria publikacji, obejmująca cztery artykuły, poświęcona jest refleksji nad metodami oraz granicami badań literaturoznawczych. Motywem przewodnim i elementem łączącym przedstawioną w nich argumentację jest przekonanie o niemożności nakreślenia ścisłych granic w badaniach literackich (zarówno między tak zwaną literaturą wysoką a popularną, jak i literaturą a innymi tekstami kultury), a co za tym idzie między literaturoznawstwem, a innymi dziedzinami nauki o kulturze. Sam cykl odzwierciedla zarówno ewolucję moich zainteresowań badawczych, jak i teoretyczną i metodologiczną pracę grupy badaczy z trzech uniwersytetów: UMCS, KUL i Uniwersytetu Gdańskiego, która podczas regularnie organizowanych konferencji i seminariów, poddaje dyskusji rozmaite aspekty badań literaturoznawczych, takie jak definicja tekstu artystycznego, pytanie o granice interpretacji, kanon, bohatera literackiego, czy przestrzeń w literaturze.

Chronologicznie pierwszy jest artykuł *“Trespassing Literature: Reading Hannah Green’s / Never Promised You a Rose Garden.”* Kluczowe pytanie, które w nim zadają dotyczy tego, na ile pozatekstowe informacje dotyczące stanu wiedzy psychologicznej, naukowych i kulturowych definicji normy i aberracji, mają znaczenie w interpretacji literaturoznawczej. Odpowiedź pozytywna oparta jest na analizie powieści Hanny Green, która rozpięta między fikcją a autobiografią, opowieścią a autoterapią, dobrze ilustruje transgresyjny charakter prozy psychologicznej i uzasadnia konieczność uwzględnienia tak kulturowych, jak i naukowych aspektów w badaniach literaturoznawczych.

Niemożność nakreślenia ścisłych granic literaturoznawstwa jest tematem także kolejnego artykułu, zatytułowanego *“The Canons and the Logic of Exclusion in Literary and Cultural Studies.”* Podejmując polemikę z definicjami „tekstu literatury” i „tekstu kultury” sformułowanymi przez Andrzeja Zgorzelskiego, poddaję w wątpliwość zasadność zakładanej przez te definicje dychotomii, wskazując jednocześnie (podobnie jak w artykule *„The Cultural Turn and the Changing Face in the Humanities in Poland”*) na negatywne aspekty takiego dychotomicznego myślenia. Konstruowanie kanonu literackiego osadzone jest w określonej definicji literackości, a ta w nieunikniony sposób ma charakter „programowy”. W badaniach uprzywilejowujących politykę nad poetyką, kontekst nad tekstem, preferowane są referencjalne (czy w definicji Zgorzelskiego pseudo-referencjalne) znaczenia. W podejściu reprezentowanym przez Zgorzelskiego, to złożoność kodów wewnętrznych raczej niż dyskursywność uznawana jest za bardziej wartościową i godną kanonizacji. W artykule metody wyjścia poza tę dychotomiczność poszukuję u Łotmana, a dokładnie mówiąc w jego definicji informatywności, która pozwala połączyć te dwa z pozoru sprzeczne podejścia.

W kolejnym artykule, „Lost in Austen? The Afterlife of the Literary Classic” wyjściowe pytanie o metodologię uczenia tekstów kanonicznych staje się pretekstem do refleksji nad relacją między literaturą wysoką a kulturą popularną. Analizując telewizyjny serial oparty na powieści *Duma i uprzedzenie* oraz dialog, jaki kultura popularna prowadzi z tekstem Austen, wskazuję na pozytywne aspekty zacierania granic między kulturą wysoką a popularną oraz na dydaktyczne zalety wpływające z ich wspólnego analizowania.

Ostatni z artykułów w tym zakresie tematycznym, napisany wspólnie z profesorem Jadwigą Węgrodzką, poświęcony jest rozwojowi badań nad bohaterem literackim. Artykuł analizuje ewolucję krytycznego oglądu roli postaci w badaniach strukturalnych i poststrukturalnych oraz przejście od kwestii postaci do tożsamości, jakie dokonało się w ramach tak zwanego zwrotu kulturowego w humanistyce. Wskazując zarówno na dorobek, jak i ograniczenia tych trzech szkół teoretyczno-metodologicznych, dalszego rozwoju badań nad bohaterem literackim dopatrujemy się w rozwoju narratologii oraz w interdyscyplinarnych projektach poszerzających konceptualizację kwestii tożsamości poza dominującą obecnie triadę rasy-klasy-gender.

7. Konferencje: udział i organizacja

Wygłosiłam referaty na **34** konferencjach (**27** po obronie doktoratu), w tym w **12** zagranicznych i **22** krajowych. W 2014 roku współorganizowałam w Gdańsku konferencję zatytułowaną **Space in Literature: Beyond Mimesis**, w 2013 zorganizowałam konferencję **Visions of (Dis)harmony: Utopia and Film** w Puławach. Współorganizowałam też międzynarodową konferencję utopijną **Spectres of Utopia** w ramach dorocznych konferencji *Utopian Studies Society Europe* w Lublinie w 2010 roku. Ponadto brałam udział w dwóch seminariach zagranicznych: „Narratives in Transition. Literary and Cultural Change since 1989” zorganizowanym przez Birkbeck College w 2008 roku oraz „Teaching Contemporary British Fiction” organizowanym przez University of Westminster w 2004. Uczestniczyłam też w panelu dyskusyjnym zorganizowanym przez Virginia Woolf Society, którego przez wiele lat byłam członkinią (Londyn, październik 2004).

8. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Jestem współautorką programu zajęć jednego z modułów literaturoznawczych od trzech lat realizowanego w Instytucie Anglistyki na studiach licencjackich i magisterskich. W ramach tego modułu opracowałam autorskie programy kilku kursów, które zostały bardzo dobrze ocenione przez studentów: Semiotyka przestrzeni (śr. ocena 5,0), Konwencje gatunkowe literatury popularnej (śr. ocena 4,96), Współczesna literatura anglojęzyczna (śr. ocena 4,71) i aktualnie realizowany Miasto i

świat. Opracowałam też nowoczesną metodę uczenia historii literatury poprzez serie interdyscyplinarnych projektów, które mocno aktywizują studentów i przynoszą dobre efekty na kursach literatury angielskiej. Wypromowałam 27 prac magisterskich i 18 prac licencjackich, byłam recenzentem kilkudziesięciu prac magisterskich i licencjackich. W ramach popularyzacji nauki zorganizowałam 6 otwartych seminariów poświęconych utopii i dystopii w literaturze i filmie (w ramach grantu NCN). Od kilku lat jestem koordynatorem programu Erasmus w Instytucie Anglistyki UMCS.

9. Stypendia, granty oraz nagrody

W latach 2012-14 wraz z dr hab. Zofią Kolbuszewską pełniłam funkcję głównego wykonawcy projektu NCN nr 2011/03/b/HS2/04222 kierowanego przez profesora dr hab. Artura Blaima zatytułowanego „Metamorfozy dyskursu utopijnego: od literatury do nowych mediów”. Projekt ten nie tylko zaowocował wydaniem dwóch publikacji książkowych, zorganizowaniem dwóch konferencji oraz 12 seminariów, ale też skonsolidował pracę polskiej szkoły utopijnej oraz pozwolił na nawiązanie współpracy z badaczami z całego świata w ramach *Utopian Studies Society*. W czerwcu 2015 złożony został kolejny projekt umożliwiający rozwój polskiej szkoły utopijnej, którego jestem jedną z wykonawczyń. W latach 2008-2009 korzystałam z rocznego stypendium Visiting Research Fellowship przyznanego przez University of London, School of Advanced Study, które umożliwiło mi prowadzenie badań do książki *Dreams, Nightmares and Empty Signifiers: The English Country House in the Contemporary Novel*.

10. Informacja o współpracy z instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi

Utopian Studies Society
International Association of Cultural Studies
PASE - Polish Association for the Study of English
IVWS - International Virginia Woolf Society
VWS – Virginia Woolf Society of Great Britain

W ramach współpracy z seminarium *Reading and Reception Studies Seminar*, kierowanego przez profesor Elinor Shaffer, zostałam zaproszona do wygłoszenia wykładu poświęconego recepcji Virginii Woolf w Europie na Uniwersytecie Londyńskim w School of Advanced Study (październik 2004).

Urszula Terentowicz-Fotyga